

Píše Jiří Flaišman

(E*forum, 26. 02. 2014)

Svoji „šedesátku“ oslavil v loňském roce pražský Památník národního písemnictví mimo jiné vydáním rozměrné, reprezentativní sto sedmdesátistránkové publikace **Památník národního písemnictví 1953-2013**, kterou sestavili a doprovodné texty k ní napsali stávající ředitel Zdeněk Freisleben a dlouholetá pracovnice této instituce Růžena Hamanová. Rozhodnutí věnovat výraznou péči její výtvarné stránce se díky grafikům Filipu Heydukovi a Martinu Strnadovi jeví jako šťastné – publikace na této rovině přináší několik originálních řešení, například střídáním gramáže papíru v knižním bloku, ponecháním obnaženého, syrového hřbetu, a v tomto ohledu zcela jistě plní zadání být pomyslnou výstavní skříní instituce v jejím jubilejním roce.

Přes její značný rozsah najdeme v knize jen málo textu (nutno však zdůraznit, že jsou čtenáři k dispozici paralelní anglická a německá znění). O to větší důraz je kladen na obrazovou složku, která výroční knihu vřazuje spíše do kontextu v současnosti vydávaných výtvarných publikací-katalogů. Soupisům Památníkem vydaných publikací či realizovaných výstav a jiných akcí však už nebyl dán – evidentně vzhledem k nastavení publikace (a nutno dodat, že bohužel) – prostor. V této oblasti měla nově vydaná publikace navázat na ideově spřízněnou knihu vydanou k padesátiletému výročí PNP Záznamy času (2003), která přinesla soupisy publikační a výstavní činnosti. Tuto absenci se nová publikace snaží saturovat alespoň tím, že do své obrazové části hojně zařazuje plakáty z Památníkem pořádaných výstav či obálky vydaných publikací, byť výběr očividně do značné míry určuje jejich výtvarná složka, takže je patrná tendence ukázat jen to vizuálně pěkné (což se ne vždy daří, srov. např. s. 86).

Vstupní text ředitele Freislebena velmi obecně pojmenovává přechodnou situaci, v níž se PNP nachází, a stručně podává vizi moderního muzea literatury, v němž by se měl Památník v budoucnu proměnit. Je zřejmé, že několik odstavců úvodního textu nedává mnoho možností pro formulaci detailní koncepce a argumentační podepření vytčených cílů, a proto nelze než věřit, že současné vedení PNP bude mít sílu a možnost svoji ideu nové instituce, spojenou s přesunem do nových prostor, ve složitých podmínkách realizovat. Následný text je strukturován do čtyř celků mapujících období let 1953-1963, 64-73, 74-89 a 1990-2013; jejich stručnou charakteristiku v úvodním odstavci následuje popis činnosti jednotlivých sekcí PNP v dané době. Velikým nedostatkem tohoto textu je jeho bezkrevnost – oč cennější by bylo zaměřit se na osobnosti, které v Památníku působily či v něm strávily leckdy celý svůj odborný život, než věnovat prostor suchému shrnutí neosobních dějin instituce. Tento přístup by též následně mohl vést k výraznějšímu vyslovení distance od 50. let, kdy PNP vznikl v naší archivní a muzejní tradici jako víceméně cizorodá instituce, či let normalizace, což by

bylo jistě možné, aniž by pisatelka nebo pisatel museli mít pocit, že zrazují lásku, již mohou k této instituci chovat.

Bohatá obrazová část, která přináší ukázky z archivních dokumentů, knižních fondů, publikací Památníkem vydaných, fotografií z akcí Památníkem pořádaných, byla sestavovateli co do koncepce pojata jako koláž (volně zavěšená na chronologickou osu). Tomuto žánru bylo učiněno zadost, takřka do sousedství se dostala dopisnice Franze Kafky rodičům a fotografie zaměstnanců PNP na bramborové brigádě, otázka je, zda to není málo, zda neměla být při takto velkomyslném nastavení věnována pozornost hlavně sbírkovým fondům (a zda nebylo zapotřebí ukázat hlavně zahraničnímu publiku unikátní materiály uložené v PNP). Jako poznámku je třeba připojit, že řada snímků archiválií v nové publikaci byla již k vidění ve zmíněném svazku Záznamy času.

Poselství výroční knihy se zdá být zřejmé: PNP je potřebnou a významnou institucí s bohatou historií a prochází složitým obdobím transformace a modernizace, zejména pak chce demonstrovat, že disponuje ohromným množstvím archivních materiálů, které jsou jedinečné. Toto je bezesporu poselství nesmírně důležité pro ty, kdož se vejdou pod vymezení „široká veřejnost“ a kteří prostřednictvím svých jmenovaných zástupců mohou vytvořit podmínky pro další slušnou existenci PNP. Je však sporné, zda pro okruh čtyř set čtenářů této publikace (toť vlastní náklad knihy), jež lze tušit jako „veřejnost odbornou“, není tato informace redundantní.

www.ipsl.cz